

יוצא לאור לפרשת בלק ה'תשע"ז
(מספר 7)

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתיים לבריאה
ה' תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' צמח הלוי ע"ה גורעוויטש
בן הרה"ג הרה"ח וכו' ר' יצחק הלוי הי"ד
(המכונה "ד" איטשע דער מתמיד")
נפטר ביום ח"י תמוז ה'תשס"א
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י צאצאיו שיחיו

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

מפתח ותוכן

פ' בלק

- א. חזרת הנבואה לפני ביאת המשיח 3
"כעת יאמר ליעקב גו" - חזרת הנבואה לישראל"

פ' בלק - י"ז תמוז

- ב. הדגשת הטוב והגאולה בבין המצרים בדורנו זה 5
דחיית הצום די"ז תמוז בשבת היא נתינת כח לביטולו והפיכתו ליום טוב, מעין הכנה לימות המשיח; הקשר לפ' השבוע; בפרט בדורנו, ובפרט בשנת "אראנו נפלאות"; הוספה בלימוד בעניני משיח וגאולה וביהמ"ק; הקשר לפרקי אבות - "שנו חכמים בלשון המשנה כו' זוכה לדברים הרבה"

הוספה / בשורת הגאולה

- ג. משיחות ש"פ בלק, י"ז (טו"ב) תמוז ה'תנש"א 19
"כלו כל הקיצין" וגם כבר נשלמה עבודת התשובה, וכבר סיימו כל עניני העבודה בשלימות, גם "צחצוח הכפתורים"; בודאי ובודאי ללא כל ספק וספק ספיקא שכבר הגיע זמן הגאולה; שנה זו "תהא שנת נפלאות אראנו" היא ה"שנה שמלך המשיח נגלה בו", ועד ל"שעה שמלך המשיח בא . . . והוא משמיע להם לישראל ענוים הגיע זמן גאולתכם"; עומדים כבר על סף התחלת הגאולה, ותיכף ומיד המשכתה ושלימותה; עומדים כבר בכניסה לימות המשיח; מקדש העתיד בנוי ומשוכלל כבר עתה למעלה, ותיכף "יגלה ויבוא משמים"; לימוד הל' בית הבחירה מתוך ידיעה והכרה בוודאות גמורה שזהו לימוד הלכה למעשה בפועל ברגע שלאח"ז; לימוד התורה בעניני גאולה ומשיח; "לחיות עם הזמן" דימות המשיח, "לחיות" בעניני משיח וגאולה; עבודה באופן המתאים לזמן מיוחד זה

IN LOVING MEMORY OF OUR DEAR PARENTS

Reb Tzvi Hersh ben Reb Shmuel ע"ה Goldstein

Passed away on 14 Iyar - Pesach Sheini, 5735

Mrs. Chava Rivka bas Reb Avrohom ע"ה Goldstein

Passed away on 7 Tamuz, 5738

Reb Berl Leib Haleivi ben Reb Tzvi Hersh Haleivi ע"ה Gross

Passed away on 7 Tishrei, 5759

Mrs. Chaika bas Reb Yosef ע"ה Gross

Passed away on 28 Tamuz, 5741

AND IN LOVING MEMORY OF OUR DEAR BROTHER

Reb Avrohom Zelig ben Reb Tzvi Hersh ע"ה Goldstein

Passed away on 14 Elul, 5750

ת. נ. צ. ב. ה.

*

DEDICATED BY

Mr. & Mrs. Isser and Sarah שיחיו Goldstein

and families שיחיו

Reprinted with permission of:
"Vaad L'Hafotzas Sichos"

by:

Moshiach Awareness Center,

a Project of:

Enlightenment For The Blind, Inc.

602 North Orange Drive.

Los Angeles, CA 90036

Tel.: (323) 934-7095

Fax: (323) 934-7092

<http://www.torah4blind.org>

e-mail: yys@torah4blind.org

Rabbi Yosef Y. Shagalov,
Executive Director

Printed in the U.S.A.

בלק ב

חזרת הנבואה לפני ביאת המשיח

א. בפרשתנו נאמר, הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא, שקאי על זמן הגאולה דלעתיד.

לפני פסוק זה נאמר, כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל. כלומר, שלפני הגאולה דלעתיד - תחזור הנבואה בישראל. איתא בירושלמי עה"פ כעת יאמר ליעקב וגו', שבלעם אמרו בחצי ימיו של עולם.

הרמב"ם באחת מאגרותיו - אגרת תימן - כותב, שבלעם אמר זאת בשנת ב' אלפים תפ"ח, והכוונה בכעת היא, שכאשר יעברו שוב אותו מספר שנים, כלומר בשנת ד' אלפים תתקע"ו, תחזור הנבואה בישראל. באותו זמן ובסמיכות אליו - ד' אלפים תתקע"ו - היו: ר' שמואל

משיחת ש"פ בלק, תשט"ז. נדפס בלקו"ש ח"ב ע' 588. תרגום מאידית.
(1) שבת ספ"ו.

(2) כן הוא בשלשלת הקבלה (אף שאינו מתאים לחשובונו שם) ובקובץ תשובות הרמב"ם (ליפסיא, תרי"ט). אבל בסדר הדורות מגי' - בשה"ק - שצ"ל תתקע"ב. וכן הוא גם בפני של ר' יהודה אלברצלוני על ספר יצירה וקה"ע בירושלמי שם - תתקע"ב. וי"א אשר בכתב יד אגרת זו נמצא תתקע"ע. וצע"ג הגהת הסה"ד, וכן, בכלל, דעת המסופקים בגירסא הנכונה באגרת הרמב"ם, בה בשעה דמוכחי קראי דנבואת בלעם היתה בשנת הארבעים (ולא ל"ח) - ליציאת מצרים, זא. בשנת ב' אלפים תפ"ח, ועל פי זה "כעת" - הוא ד' אלפים תתקע"ו. ובמקום הכתוב אחרת עכצ"ל שהוא טעות המעתיק.

ב. דורות לאחר מכן, כאשר נעשה קרוב יותר למשיח, הי' שוב הענין של תחזור הנבואה בישראל, ע"י התגלות מורנו הבעש"ט ותלמידיו עד אדמו"ר הזקן שעליו נאמרה הלשון הנ"ל

(3) ידוע מהרוקח ור"י חסיד וסייעתם שהיו אנשי מופת מאד (כ"ק אדמו"ר הצ"צ מצות עדות (בס' החקירה) ספ"ח).

(4) "הבעש"ט ז"ל אשר כמוהו לא הי' מימות הראשונים פלאי פלאות נסים היוצאים מהטבע היו נראים על ידו כאשר שמעתי מאאזמור"ר ג"ע שהוא ותלמידו המ"מ נ"ע היו רואים מסוף העולם ועד סופו ממש בעין ראוי והיו אומרים מה שהיו רואים כאשר הי' נראה בעליל לתלמידיהם, והיינו ע"י שהי' גלוי לפניהם אור שנברא ביום ראשון

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת אי"א
ר' יקותיאל מנחם ע"ה
ב"ר שרגא שליט"א

ראפ

חסיד ומקושר בכל נימי נפשו
לכ"ק אדמו"ר מה"מ
משגיח ומשפיע
בישיבת תומכי תמימים
ליובאוויטש המרכזית 770
ניהל הבית חב"ד
בנמלי התעופה
ובחברת "אל על" במיוחד
וזכה שהרבי שלח המצות ע"י
ואמר עליו "אונזער יקותיאל"
נואם קבוע בסיימי הרמב"ם ב-770
והדפיסם ב"תקות מנחם"
ניהל "ועד המחנכים"
פעל במרץ בעניני שלימות הארץ
ראש מטה שירה וזמרה
לקבלת פני משיח צדקנו
קירב רבים אל רבנו ובדרכי נועם
השאיר דור ישרים יבורך
הולכים בדרכי רבותינו נשיאנו

נקטף בתאונת דרכים

ביום השני לפ' "וקם שבט מישראל"

י"ב תמוז ה'תשע"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י ידידיו

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

וסיימו כל עניני העבודה בשלימות, ככל פרטי הדברים האמורים לעיל] – כי, "היסח הדעת" פירושו "למעלה מן הדעת", היינו, שלאחרי שענין זה חודר בדעתו (ע"י המחשבה וההתבוננות כו'), ה"ז נעשה אצלו באופן שב(היסח ו)למעלה מן הדעת.

ובנוגע לפועל – למרות ה"שטורעם" שבדבר בתקופה האחרונה בשנה זו, תהא שנת נפלאות אראנו, לאחרי ראיית הנפלאות המעידות שזוהי ה"שנה שמלך המשיח נגלה בו", רואים שישנו קושי (עס קומט אָן שווער") להחדיר ההכרה וההרגשה שעומדים על סף ימות המשיח ממש עד שיתחילו "לחיות" בעניני משיח וגאולה. . והעצה לזה – ע"י לימוד התורה בעניני משיח וגאולה, כי, בכח התורה (חכמתו של הקב"ה שלמעלה מהעולם) לשנות טבע האדם¹⁰, שגם כאשר מצד הרגש שלו נמצא עדיין ח"ו מחוץ לענין הגאולה (כיון שלא יצא עדיין מהגלות הפנימי), הרי ע"י לימוד התורה בעניני הגאולה מתעלה למעמד ומצב של גאולה, ומתחיל לחיות בעניני הגאולה, מתוך ידיעה והכרה והרגשה ש"הנה זה בא".

(משיחות ש"פ בלק, י"ז (טוב) תמוז תנש"א)

שנאמרה לגבי ר' יהודה החסיד, ועוד ביתר שאת.

ולאחר מכן ע"י הרבנים ממלאי מקומו, עד בדורנו זה – נשיאנו כ"ק השלימה במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו.

(5) חלק ג רד סע"א ובביאורי זוהר שם. ומשם מובן גם כן דלא קשי מזהר חלק א רג, ב.

שהשי"ת גנוו בתורה, הנה כל אלה המופתים האמיתיים מגלים גילוי א"ס ב"ה הבבע"ג. גם מוקני נ"ע שמענו עתידות קולע אל השערה" (מצות עדות שם). וראה לקו"ש ח"ד ע' 1137 ואילך.

(9) תניא אגה"ק (קה, ב).

(10) ראה דרו"ל עה"פ לאיל גומר עלי (ירושלמי כתובות פ"א ה"ב. וש"נ. והובא להלכה בש"ך (ושו"ע אדה"ז) יו"ד סקפ"ט סקי"ג (סקכ"ג)).

בלק – י"ז תמוז ב

הדגשת הטוב והגאולה בבין המצרים בדורנו זה

בנוגע לשבעה עשר בתמוז שאינו חמור כתשעה באב, שהרי מעיקר הדין כש"אין גזרת המלכות ואין שלום, רצו מתעניין רצו אין מתעניין", מלבד תשעה באב "הואיל והוכפלו בו צרות"⁸, ועד להדחי' שבימות המשיח⁹, כפס"ד הרמב"ם¹⁰ ש"כל הצומות האלו עתידים ליבטל לימות המשיח", ויתירה מזה, כפי שמוסיף "ולא עוד אלא שהם עתידים להיות ימים טובים וימי ששון ושמחה, שנאמר¹¹ כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וגו' יהי' לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים והאמת והשלום אהבו".

ויש לומר, שמעין זה (ביטול הצום והפיכתו לששון ולשמחה) נעשה ביום התענית שחל בשבת – שלא זו בלבד שהתענית בטל, אלא שמתהפך לשמחה ותענוג דיום השבת.

ובסגנון אחר קצת: היחס דיום התענית ליום השבת הוא בב' אופנים:

א. ענינו המיוחד של יום השבת שחל בו שבעה עשר בתמוז (שהצום נדחה) – יש לבאר בב' אופנים:

א) בפשטות: כיון שיום השבת אסור בתענית, ועאכו"כ תענית הקשורה עם ענינים בלתי-רצויים ("ימים שכל ישראל מתענים בהם מפני הצרות שאירעו בהן"¹²), שהרי שבת "אין עצב בה"¹³, ויתירה מזה, שיום השבת הוא יום של שמחה ("וביום שמחתכם אלו השבתות"¹⁴) ותענוג ("וקראת לשבת עונג"¹⁵) – נדחית התענית מפני השבת ליום ראשון שלאחרי השבת.

ב) בעומק יותר אולי י"ל: דחיית התענית מפני יום השבת היא (לא רק דחי' ליום אחר, אלא גם ובעיקר) נתינת כח לדחייתו וביטולו מכל וכל, כפי שמצינו ב"תשעה באב שחל להיות בשבת . . . ודחינוהו לאחר השבת ואמר רבי הואיל ונדחה ידחה" (ועאכו"כ

שיחות ש"פ בלק, י"ז (טוב) תמוז ה'תנשא. נדפס בטה"ש תנשי"א ח"ב ע' 683 ואילך.

1) רמב"ם הל' תעניות פ"ה ה"ה. טוש"ע או"ח סתק"ב ס"ג.

2) רמב"ם שם ה"א.

3) ירושלמי ברכות פ"ב סה"ז. הובא בתוד"ה מ"ד – מו"ק כג, ב.

4) ספרי בעלותך יו"ד, יו"ד.

5) ישע"י נח, יג.

6) ולהעיר, שאף שבענינים מסויימים מקילים בתענית נדחה, הרי, בנוגע לכללות ענין התענית באחד בשבת יש חומר מיוחד, שיוצאים "מעונג שבת לצום" (שמטעם זה לא היו אנשי מעמד מתעניין באחד בשבת (תענית רפ"ד)).

7) מגילה ה, ריש ע"ב.

8) ראה מגילה שם: רבי . . . רחץ בקרונה של צפורי בשבעה עשר בתמוז. וראה השקו"ט בנו"כ הטוש"ע שם.

9) ר"ה יח, ריש ע"ב (ובתוד"ה הואיל). וראה גם תוד"ה ורחץ – מגילה שם.

10) ועפ"ז יומתק ש"אמר רבי הואיל ונדחה ידחה" ("רבי" דייקא, משא"כ חכמים שלא הודו לו) – מצד שייכותו למשיח, "אי מן הייא הוא ודאי היינו רבינו הקדוש", אם משיח מאותן שחיין עכשיו ודאי היינו רבינו הקדוש" (סנהדרין צח, ב ובפרש"י).

11) הל' תעניות בסופן.

12) זכרי' ה, יט.

שעומדים כבר על סף התחלת ימות המשיח, על סף התחלת הגאולה, ותיכף ומיד המשכתה ושלימותה.

. . . כיון שעומדים על סף הגאולה שבאה תיכף ומיד ממש, מובן, שלימוד הלכות בית הבחירה בשנה זו צריך להיות באופן אחר לגמרי . . . ועוד ועיקר – שהלימוד הוא מתוך ידיעה והכרה בוודאות גמורה שאין זה "הלכתא למשיחא", כי אם, הלכה למעשה בפועל ברגע שלאח"ז, כיון ש"מקדש העתיד שאנו מצפין בנוי ומשוכלל (כבר עתה למעלה, ותיכף) יגלה ויבוא משמים"⁵ ברגע כמימרא!

וע"ד המדובר בתקופה האחרונה⁶ בנוגע להוספה המיוחדת בלימוד התורה בעניני גאולה ומשיח – לא (רק) בתור "סגולה" למהר ולקרב ביאת המשיח והגאולה, אלא (גם ו) בעיקר כדי להתחיל "לחיות" בעניני משיח וגאולה, "לחיות עם הזמן" דימות המשיח, עי"ז שהשכל נעשה ממולא וחדור בהבנה והשגה בעניני משיח וגאולה שבתורה, ומהשכל מתפשט וחדור גם ברגש הלב, ועד להנהגה בפועל במחשבה דיבור ומעשה באופן המתאים לזמן מיוחד זה, שעומדים על סף הגאולה, ומראים באצבע ש"הנה זה (המלך המשיח) בא".

ויש להוסיף בביאור הצורך והמעלה דלימוד התורה בעניני משיח וגאולה ובנין ביהמ"ק השלישי ככניסה להתחלת ימות המשיח – ובהקדמה:

אף שאמרו חז"ל⁷ ש"משיח בא "בהיסח הדעת", אין זה בסתירה ח"ו למחשבה והתבוננות באופן של "דעת" ("שמקשר דעתו בקשר אמיץ וחזק מאד ויתקע מחשבתו בחוזק"⁸) בעניני משיח וגאולה [ולכלל לראש המחשבה וההתבוננות לידע ולהכיר שעומדים כבר בהכניסה לימות המשיח, "הנה זה בא", כיון שכבר כלו כל הקיצין, וכבר עשו תשובה,

5) פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

6) לעיל ע' 54. ועוד.

7) סנהדרין צז, א.

8) תניא ספ"ג.

הוספה בשורת הגאולה

5

ע"פ כל הסימנים שבדברי חז"ל אודות דרא דעקבתא דמשיחא, דורנו זה הוא דור האחרון של הגלות ו(במילא) דור הראשון של הגאולה . . ובכל זה ניתוסף עוד יותר ע"י שלימות העבודה דהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה בחצי כדור התחתון (כתוצאה מהגאולה די"ב"ג תמוז) במשך יובל שנים, אשר, אם בהתחלת תקופה זו יצא כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בהכרזה "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", והעיד שכבר סיימו כל עניני העבודה, וצריכים רק "לצחצח הכפתורים", ויתירה מזה, שכבר סיימו גם "צחצוח הכפתורים", וצריכים רק לעמוד הכן ("עמדו הכן כולכם") לקבל פני משיח צדקנו, הרי בסיומה של תקופה זו, בודאי ובודאי ללא כל ספק וספק ספיקא שכבר הגיע זמן הגאולה, ובלשון חז"ל "כלו כל הקיצין" וגם ענין התשובה (כהמשך המאמר "ואין הדבר תלוי אלא בתשובה") הי' כבר בשלימות.

. . . וחידוש נוסף בדורנו זה גופא - בשנה זו:

נוסף לכך שנמצאים בסמיכות ממש לגאולה האמיתית והשלימה, הרי, שנה זו היא "תהא) שנת נפלאות אראנו" (כהר"ת דמנין השנה שנתפשט בתפוצות ישראל), השנה שבה יקויים היעוד "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"², וכבר ראו בפועל "נפלאות" המעידים שזוהי ה"שנה שמלך המשיח נגלה בו", ועד ל"שנה שמלך המשיח בא . . והוא משמיע להם לישראל ענוים הגיע זמן גאולתכם" (כדברי הילקוט שמעוני³), ועד להכרזה ש"הנה זה (המלך המשיח) בא"⁴, שכבר בא, היינו,

(א) שלילת הענין הבלתי-רצוי דיום התענית, שאינו שייך בשבת ונדחה מפניו למחרתו, (ב) הדגשת הענין החיובי דיום התענית שישנו גם כשחל בשבת (ואדרבה, ביתר שאת וביתר עוז) - שמתהפך לששון ולשמחה.

ב. וביאור הענין:

יום התענית - בחיצוניותו הו"ע בלתי-רצוי, עינוי שהוא היפך הרצון והעונג, אבל בפנימיותו הו"ע טוב, כלשון הכתוב¹³ "יום רצון לה".

ובפרטיות יותר בנוגע ל"צום הרביעי", הראשון מד' ימי הצומות המפורשין בקבלה ("צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי"¹²) - שבחיצוניותו הו"ע בלתי-רצוי הקשור עם החורבן והגלות, אבל בפנימיותו הו"ע טוב, כמרומו גם בהקביעות ד"צום הרביעי" ביום שבעה עשר בחודש, בגימטריא, טוב¹⁴, ועד לשלימות הטוב בגאולה¹⁵ (האמיתית והשלימה, כיון שהכוונה והתכלית דכללות ענין החורבן והגלות אינו אלא כדי לבוא להעילוי והשלימות דהגאולה (האמיתית והשלימה), היינו, שהגלות הו"ע חיצוני, ופנימיותו היא הגאולה.

ועפ"ז יש לבאר מ"ש בגמרא¹⁶

13 ישע"י נח, ה. וראה תניא אגה"ת ספ"ב.
14 ויש לומר, שענין זה מרומו גם ביום התענית שנדחה ליום י"ח תמוז - "ח", שבוה מודגש הענין הטוב שבתענית, "לחיותם ברעב", שה"רעב" (תענית) עצמו הו"ע של חיות (ראה לקו"ת שה"ש יד, ב. ובכ"מ).

15 להעיר מהשייכות ד"טוב" ל"גאולה" - אם יגאלך טוב יגאל" (לשון הכתוב - רות ג, יג. וראה אה"ת בחוקותי ע' תרמא. המשך מים רבים תרל"ו פקל"ב. ועוד).
16 ר"ה שם.

כפירוש הכתוב "צום הרביעי וגו' יהי לבית יהודה לששון ולשמחה גו'", "קרי להו צום וקרי להו ששון ושמחה, בזמן שיש שלום יהיו לששון ולשמחה, אין שלום צום" - דלכאורה אינו מובן: איך יקרא יום אחד בשמות הפכיים לגמרי, "צום" ו"ששון ושמחה" - אלא כיון שכוונת ותכלית (הפנימיות דה"צום" היא הפיכתו ל"ששון ושמחה" שבאה לאחרי וע"י החורבן והגלות; אלא שבזמן הגלות מודגש בעיקר ענין הצום ("אין שלום - צום"), ובהגאולה יתגלה ענינו האמיתי, "ששון ושמחה" (בזמן שיש שלום יהיו לששון ולשמחה").

ג. ומעין זה - ביום התענית שחל בשבת:

כיון שיום השבת הוא יום רצון¹⁷, חמדת ימים אותו קראת¹⁸, ועד שקשור עם הגאולה, כמודגש בשירו של יום, "מזמור שיר ליום השבת, מזמור שיר לעתיד לבוא, ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"¹⁹ - לכן, כשחל בו יום התענית, לא שייך בו ענין ה"צום" הקשור עם החורבן והגלות, כי אם הענין ד"ששון ושמחה" הקשור עם הגאולה.

וענין זה מודגש בהאכילה ושתי' ביום התענית שחל בשבת, שמצוה "לענגו בעונג אכילה ושתי"²⁰, "דגים גדולים . . בשר ויין"²¹, "תבשיל שמן

17 וכמ"ש במנחת שבת "ואני תפילתי לך ה' עת רצון" (תהלים סט, יד. וראה חז"ג קכט, א).

18 נוסח ברכת העמידה דש"ק.

19 תמיד בסופה.

20 שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס רמב.

21 שם ס"ב.

1) סנהדרין צז, ב.

2) מיכה ז, טו.

3) ישע"י רמז תצט.

4) שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ.

ובהמשך לזה באים כל פרטי הענינים שבפרשת פנחס - „פינחס זה אליהו“, שכבר „אתא אליהו מאתמול . לבית דין הגדול“¹⁰⁶ - מנין העשירי דכל בני בני, חלוקת הארץ [דכיון שכבר נשלמו כל מ"ב המסעות שבמדבר העמים במשך זמן הגלות, עד לירדן ירחו, נכנסים לארץ ישראל, מעבר לירדן ירחו קדמה מזרחה, ומעבר לירדן מערבה, ומחלקים את הארץ בגורל לכל בני, כמבואר בפרטיות בהמשך הפרשיות מטות ומסעי], והקרבת הקרבנות, הן הקרבנות דכל יום, הן הקרבנות דשבת, והן הקרבנות דימי המועדים (כולל גם ימים אלו שיהפכו לששון ולשמחה ולמועדים טובים)

ובמהמשך לזה באים כל פרטי הענינים שבפרשת פנחס - „פינחס זה אליהו“, שכבר „אתא אליהו מאתמול . לבית דין הגדול“¹⁰⁶ - מנין העשירי דכל בני בני, חלוקת הארץ [דכיון שכבר נשלמו כל מ"ב המסעות שבמדבר העמים במשך זמן הגלות, עד לירדן ירחו, נכנסים לארץ ישראל, מעבר לירדן ירחו קדמה מזרחה, ומעבר לירדן מערבה, ומחלקים את הארץ בגורל לכל בני, כמבואר בפרטיות בהמשך הפרשיות מטות ומסעי], והקרבת הקרבנות, הן הקרבנות דכל יום, הן הקרבנות דשבת, והן הקרבנות דימי המועדים (כולל גם ימים אלו שיהפכו לששון ולשמחה ולמועדים טובים)

- (107) בשלח טו, יז.
 (108) לקו"ת צו יז, א ואילך. ובכ"מ.
 (109) ישעי' ל, כ.
 (110) תהלים פד, ח.
 (111) שם סט, לו.
 (112) לאחרי חלק זה (דהשיחה ניגנו ניגון על פסוק זה, וכ"ק אדמו"ר שליט"א עמד מלא קומתו ורקד בשמחה רבה (המו"ל).
 (113) שם קמ, יד.

(106) עירובין מג, ב.

ביותר ומשקה מבושם²² (בשר שמן ויין ישן²³) - שבוה מודגש לא רק שלילת העניני דהעדר האכילה ושת"י, הענין הבלתי-רצוי דיום התענית, אלא גם (ובעיקר) השמחה והתענוג שבאכילת בשר שמן ושת"י יין ישן (שאו"י י"ל שביום התענית שחל בשבת צריך להוסיף בזה יותר מבכל שבתות השנה, כדי לשלול הקס"ד של מיעוט בזה בגלל יום התענית²⁴), הענין הטוב דיום התענית, שמתהפך ליום טוב לששון ולשמחה.

ביותר ומשקה מבושם²² (בשר שמן ויין ישן²³) - שבוה מודגש לא רק שלילת העניני דהעדר האכילה ושת"י, הענין הבלתי-רצוי דיום התענית, אלא גם (ובעיקר) השמחה והתענוג שבאכילת בשר שמן ושת"י יין ישן (שאו"י י"ל שביום התענית שחל בשבת צריך להוסיף בזה יותר מבכל שבתות השנה, כדי לשלול הקס"ד של מיעוט בזה בגלל יום התענית²⁴), הענין הטוב דיום התענית, שמתהפך ליום טוב לששון ולשמחה.

ויש לומר, שבאכילת דגים גדולים ובשר שמן ושת"י יין ישן בסעודת שבת שחל בו יום התענית (שאו"י כנ"ל י"ל שצריך להוסיף בזה יותר מבכל שבתות השנה) מרומות גם הסעודה שעתידי הקב"ה לעשות לצדיקים (ועמך כולם צדיקים²⁵) לעתיד לבוא, שבה יאכלו מבשר הלוי'תן ושור הבר וישתו יין המשומר²⁶, אשר, נוסף על הענינים הרוחניים המרומזים בזה שנתבארו בדרושי חסידות²⁷, תהי' גם

- (22) רמב"ם הל' שבת פ"ל ה"ז.
 (23) ראה תניא פ"ז: „האוכל בשרא שמינא דתורא ושותה יין מבושם . . בשביל לקיים מצות עונג שבת“.
 (24) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1091. ועוד.
 (25) ישעי' ס, כא. סנהדרין ר"פ חלק.
 (26) ראה ברכות לד, ב. ב"ב עה, א. ויק"ר פ"ג, ג. ועוד.
 (27) החל מדרושי רבינו הזקן (לקו"ת ר"פ שמיני), ובדרושי אדמו"ר האמצעי (תו"ח תולדות יב, ד ואילך) - באופן של „רחובות הנהר“, ובדרושי הצ"צ (ראה ספר הלקוטים (דא"ח להצ"צ) ערך לעת"ל (ע' תרמו ואילך). וש"ג) - באופן שכלול מכל חלקי התורה, ובריבוי מראי מקומות כו', ועד"ו בדרושי רבותינו נשיאנו שלאח"ז.

- (28) רמב"ן בשער הגמול בסופו. וראה לקו"ת צו טו, ג. דרושי ש"ש סה, סע"ד. סהמ"צ להצ"צ מצות ציצית (דרמ"צ יד, ב). אוה"ת חוקת ס"ע תת. ועוד.
 (29) ברכות יז, א. רמב"ם הל' תשובה פ"ח ה"ב.
 (30) ולדוגמא: במשנה שאומרים בהקדמה לפרקי אבות בשבתות הקיץ „כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא שנאמר ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ וגו'“ (סנהדרין ר"פ חלק) - שקאי על עולם התחי', כמובן מדברי הגמרא (שם) בביאור המשך דברי המשנה „ואלו שאין להם חלק לעולם הבא . . האומר אין תחיית המתים מן התורה“, „הוא כפר בתחיית המתים לפיכך לא יהי' לו חלק בתחיית המתים, שכל מדותיו של הקב"ה מדה כנגד מדה“.
 (31) ראה הנסמן בלקו"ש ח"כ ע' 44, וחכ"א ע' 88.
 (32) שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס ש.
 (33) ועד"ו שמצינו בתשעה באב שחל בשבת - בנוגע לסעודה שלישית, סעודה המפסקת - ש,אוכל בשר ושותה יין . . ומעלה על שולחנו אפילו כסעודת שלמה בעת מלכותו“ (טושו"ע או"ח סתקנ"ב ס"ז).

שלהיותה „סעודתא דוד מלכא משיחא“³⁴, מודגשת בה ביותר השייכות לימות המשיח, שיבטלו הצומות ויהפכו לששון ולשמחה ולמועדים טובים.

ד. ויש לקשר ענין זה (הנתינת כח דיום השבת לדחיית וביטול „צום הרביעי“ והפיכתו ליום טוב ויום ששון ושמחה בימות המשיח) עם פרשת השבוע, פרשת בלק:

מהענינים המיוחדים שבפרשת בלק (ובפרט בחלק הפרשה השייך במיוחד ליום השבת) שבה נתפרש בתורה ע"ד ביאת המשיח – כפס"ד הרמב"ם³⁵ „המלך המשיח . . . התורה העידה עליו . . . בפרשת בלעם נאמר ושם נבא בשני המשיחים, במשיח הראשון שהוא דוד שהושיע את ישראל מיד צריהם, ובמשיח האחרון שעומד מבניו שמושיע את ישראל [באחרונה]. ושם הוא אומר³⁶ אראנו ולא עתה זה דוד, אשורנו ולא קרוב זה מלך המשיח. דרך כוכב מיעקב זה דוד, וקם שבט מישראל זה מלך המשיח. ומחן פאתי מואב זה דוד . . . וקרקר כל בני שת זה המלך המשיח . . . והי' אדום ירשה זה דוד . . . והי' ירשה וגו' זה המלך המשיח“.

ויש לומר, שבוזה שהתורה העידה על משיח „בפרשת בלעם“, שבה מודגש ש„לא אבה ה' אלקיך לשמוע אל בלעם ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה“³⁷, מרומזת הפיכת הגלות

לגאולה, הפיכת הצומות לששון ולשמחה ולמועדים טובים³⁸. ועד"ו בפרשה שמתחילין לקרוא במנחת שבת, פרשת פינחס – „פינחס זה אליהו“³⁹, מבשר הגאולה. ובפרטיות יותר – בנוגע לתוכן הפרשה:

מנין בנ"מ⁴⁰, „שאו את ראש כל עדת בני ישראל מבן עשרים שנה ומעלה גו"מ⁴¹ – שקשור ורומז גם למנין העשירי דכל בני“, כדאיתא במדרש⁴² „בעשרה מקומות נימנו ישראל . . . ואחד לעתיד לבוא, שנאמר⁴³ עוד תעבורנה הצאן על ידי מונה“ (ע"י משיחא⁴⁴, או ע"י הקב"ה בעצמו⁴⁵).

חלוקת הארץ, „לאלה תחלק הארץ בנחלה גו' לרב תרבה נחלתו גו' אך בגורל יחלק את הארץ גו"מ⁴⁶ – שכיון שנתפרש רק אופן חלוקת הארץ, ולא פרטי החלוקה ליי"ב שבטים (כבפרשת מטות ומסעי שלאח"ז), י"ל דזה כולל גם השלימות דחלוקת הארץ בימות המשיח, ארץ עשר אומות, שתחלק

38 ביאור נוסף – ראה גם לקו"ש חל"ח ע' 89.
39 תיב"ע וארא ו, יח. וזר ח"ב קצ, סע"א. ח"ג רטו, א. ועוד.
40 ומרומז גם בפרשת בלק – „מי מנה עפר יעקב“ (כג, יו"ד).
41 כו, ב.
42 תנחומא תשא ט. במדבר פ"ב, יא.
43 ירמי' לג, יג.
44 תיב"ע עה"פ.
45 יל"ש שם. וראה אוה"ת פרשתנו ע' תתקלד.
46 כו, נג"ה.

הברייתות שנישנו חוץ לבית מדרשו של רבינו הקדוש (הכוללים כל עניני התורה שנתחדשו ע"י תלמיד ותיק במשך כל הדורות), ומקדימים שכולם נישנו ע"י החכמים („כל בניך לימודי ה"מ"י¹⁰¹“), „בלשון המשנה“, להורות שמעלתם שוה למעלת המשניות.

ובכללות יותר – נכללים ב„ברייתות“ כל עניני התורה שנתגלו בזמן הזה, שהם בבחינת „חוץ“ („ברייתא“) לגבי „תורה חדשה (ש)מאתי תצא“¹⁰², פנימיות התורה, „סוד טעמי“ ומסתר צפונותי¹⁰³, שתגלה בימות המשיח, ועד שאמרו חז"ל¹⁰⁴ „התורה שאדם למד בעוה"ז הבל היא לפני תורתו של משיח“. ואעפ"כ, גם התורה שאדם למד בעוה"ז שהיא בבחינת „חוץ“ (חיצוניות), „ברייתא“, נשנית „בלשון המשנה“, כמו פנימיות התורה שתגלה בימות המשיח, כיון שהתורה כולה היא „תורה אחת“.

וענין זה מודגש גם בתוכן מאמרו של רבי מאיר, „כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה“:

הפירוש ד„דברים הרבה“ (גם בפשטות – אינו הריבוי דברים שמונה לאח"ז, אלא ענין בפ"ע) – הבלי גבול שבתורה („הרבה“) לאמיתתו, שאין ריבוי גדול יותר ממנו, שיתגלה ב„תורה חדשה (ש)מאתי תצא“, „מאתי“

דייקא, מהותו ועצמותו ית', בלי גבול האמיתי. וזהו „כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה“ – שע"י עסק התורה לשמה בעוה"ז זוכים להבלי גבול שב„תורה חדשה מאתי תצא“.

ומזה מוכן גם בנוגע לעבודת האדם – שגם מי שמרגיש את עצמו בבחינת „ברייתא“, „חוץ“, שהוא בריחוק עדיין ומחוץ למעמד ומצב דימות המשיח שאז יהי עיקר ושלימות הגילוי דפנימיות התורה, הרי, ע"י לימוד התורה, זוכה לדברים הרבה, שמתעלה מהחוץ ונכנס לפנים, היינו, שנעשה חדור בתורה (כולל – בעניני הגאולה) ומוכן להתגלות ד„תורה חדשה מאתי תצא“.

יג. ויה"ר והוא העיקר – שלא יצטרכו לדבר ולעורר ע"ד המחשבה וההתבוננות בעניני משיח וגאולה, והלימוד בתורה בעניני משיח וגאולה ובנין ביהמ"ק השלישי, כיון שתיכף ומיד ממש רואים בעיני בשר ש„הנה זה (המלך המשיח) בא“, הנה הגאולה האמיתית והשלימה, והנה ביהמ"ק השלישי.

ובפשטות – שביום הש"ק טו"ב תמוז פרשת בלק (לפני התחלת הקריאה בפרשת פינחס בזמן המנחה) שנת אראנו נפלאות מתקיימת הנבואה שבפרשת השבוע שכבר קראנו: „ותנשא מלכותו“, שלימות מלכות בית דוד עי"ז ד„דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל“, „משיח האחרון שגואל את ישראל [באחרונה]“, גאולה נצחית שאין אחרי' גלות¹⁰⁵.

101 ישע"י נד, יג.
102 ישע"י נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג.
103 פרש"י שה"ש א, ב.
104 קה"ר פי"א, ח.

105 מכילתא בשלח טו, א. ועוד.

34 סידור הארזי"ל במקומו. ועוד.
35 הלי מלכים רפי"א.
36 פרשתנו כד, יז"ח.
37 תצא כג, ו.

לשנות טבע האדם, שגם כאשר מצד הרגש שלו נמצא עדיין ח"ו מחוץ לענין הגאולה (כיון שלא יצא עדיין מהגלות הפנימי), הרי ע"י לימוד התורה בעניני הגאולה מתעלה למעמד ומצב של גאולה, ומתחיל לחיות בעניני הגאולה, מתוך ידיעה והכרה והרגשה ש"הנה זה בא".

יא. ויש לקשר זה עם הלימוד דפרקי אבות שבשבת זה, פרק ששי – „שנו חכמים בלשון המשנה, ברוך שבחר בהם ובמשנתם. רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה וכו'” – דלכאורה צריך להבין:

א) הפיסקא „שנו חכמים בלשון המשנה” היא (בפשטות) הקדמה לכל הפרק – „כלומר, ברייתא היא ובלשון המשנה היא שנוי אבל אינה משנה, ומה שנו חכמים, ר"מ אומר וכו', ולפי שעד עכשיו כל הפרקים משנה הוצרך להודיע שמכאן ואילך ברייתא היא”⁹⁶. אבל, כיון שפיסקא זו לא באה בפ"ע, אלא ביחד (במשנה אחת) עם דברי ר"מ במעלת העוסק בתורה לשמה, מסתבר לומר שיש קשר ושייכות ביניהם.

96 ראה דרו"ל עה"פ לא"ל גומר עלי (ירושלמי כתובות פ"א ה"ב. וש"נ. והובא להלכה בש"ך (ושו"ע אדה"ז) יו"ד סקפ"ט סקי"ג (סקכ"ג).

97 נוסף על השייכות דלימוד התורה (כל עניני התורה) לגאולה, כמארז"ל „אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה” (אבות פ"ו מ"ב – שלומדים בשבת זה).

98 פ"י הרע"ב על המשנה.

99 ולהעיר שחלוקת המשניות היא בתכלית הדיוק, ועד שנוגעת להלכה בפועל – ראה לקו"ש ח"י ע' 366. וש"נ.

גם צריך להבין בכל א' מב' הפיסקאות בפ"ע:

ב) בפיסקא „שנו חכמים בלשון המשנה”: לאחרי שרבינו הקדוש סידר המשניות, ששה סדרי משנה, הכוללים מספר קבוע של מסכתות, פרקים ומשניות, ואילו הברייתות הם חלוקה בפ"ע – מהו התוכן והענין דצירוף הברייתא למשנה במסכת אבות, עד שהברייתא (שאינה משנה) נשנית בלשון המשנה?

ג) ובמאמרו של רבי מאיר: כיון שבהמשך המאמר מונה ריבוי דברים שהעוסק בתורה לשמה זוכה להם, מהו פ"י ההקדמה ש„זוכה לדברים הרבה”, ואדרבה, הקדמה זו היא (לכאורה) אריכות הלשון שאינו מתאים ללשון המשנה („שנו חכמים בלשון המשנה”), לשון קצר דוקא?

יב. ויש לומר נקודת הביאור בזה: „ברייתות”, ש„נשנו חוץ לבית מדרשו (של רבינו הקדוש) ועל כן נקראו ברייתות, לשון חוץ, כי תרגום מחוץ מברא”¹⁰⁰ – עם היות שדרגתם למטה ממשניות, עד שנקראים בשם „חוץ”, ה"ה חלק מהתורה, ויש בהם כל העילוי והתוקף דתורה, שכולם (אפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש) ניתנו למשה מסיני.

וענין זה מודגש במסכת אבות, שהתחלתה בסדר השתלשלות קבלת התורה, „משה קיבל תורה מסיני ומסרה כו'” עד ל„העמידו תלמידים הרבה” – שבסיומה מצרפים למשניות גם את

100 מד"ש שם.

ל"ג שבטים”⁴⁷ (גם לשבט לוי, „שער לוי אחד”⁴⁸).

וקרבנות המועדים, פסח שבועות וסוכות⁴⁹ (לאחרי ההקדמה דפרשת קרבן תמיד⁵⁰ דכל יום, ודיום השבת שקרבנו כפול⁵¹) – שבזה מרומזת הפיכת הצומות לששון ולשמחה ולמועדים טובים, שמעלתם תהי' גדולה יותר מכל המועדים שבזמן הזה, שהרי המועדים שבזמן הזה יבטלו לעתיד לבוא⁵² „כשרגא בטיהרא”⁵³ לגבי מעלת הגילויים דימות המשיח, ועאכו"כ לגבי מעלת הימים טובים שיתחדשו בימות המשיח.

[ויש לומר, שהצומות שיהפכו למועדים טובים יהיו נעלים יותר גם מימי הפורים שלא יבטלו לעתיד לבוא⁵², כמ"ש „וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם”⁵⁴ – שהרי החידוש שבהם הוא שלא יבטלו, היינו, שגם ביחס למעלת הגילויים דימות המשיח שלמעלה מימי הפורים תהי' ניכרת מעלת ימי הפורים,

47 ב"ב קכב, א.

48 יחקאל מח, לא. ב"ב שם.

49 ומרומז גם בפרשת בלק – „שלש רגלים”, „אומה החוגגת שלש רגלים בשנה” (כב, כח ובפרש"י).

50 וזוהו מודגש גם תיקון המאורע הבלתי רצוי ש„בטל התמיד” ב"ז תמוז (תענית כו, סע"א ואילך במשנה).

51 וזוהו מודגש הקשר והשייכות לגאולה – כמארז"ל (יל"ש ר"פ לך לך) „חמש אותיות נכפלו וכולן לשון גאולה”, היינו, ש„כפל” קשור עם „גאולה” (ראה ד"ה לך לך תרכ"ז. תר"ל. ועוד).

52 מדרש משלי פ"ט, ב. ועוד.

53 ראה תו"א מג"א צ, ד. קיט, ב. ובכ"מ.

54 אסתר ט, כח. רמב"ם הל' מגילה בסופן.

ידוע⁵⁵ ש„ג' שבועות בין המצרים בזמן כמו מדבר במקום, ומקדים רפואה ג' שבתות שבהן, ובכל שבת ב' שבתות, נמצא ו' (ג"פ ב' שבתות) פעמים ז' (ז' ימי השבוע שבהם מאיר מבחי' ב' שבתות שבכל שבת) עי"ז מכניעים המדבר מ"ב” (מ"ב המסעות שבמדבר העמים, שרומז על כללות זמן הגלות מאה"ק), היינו, שע"י השבתות נעשה התיקון דבין המצרים.

ובענין זה יש חילוק בין השבתות שבאמצע ג' השבועות להשבת שבהתחלת (וסיום) ג' השבועות:

ברוב השנים שהשבתות הם רק באמצע ג' השבועות ד„בין המצרים” – מודגש יותר (בתחילה ובסוף) הענין הבלתי-רצוי ד„בין המצרים”, החורבן והגלות, ובהמשך לזה (ולאח"כ⁵⁶) מודגש הצורך בתיקון, והתיקון בפועל, ע"י השבתות שענינם גאולה.

משא"כ בשנים ששבעה עשר בתמוז (התחלת ג' השבועות) חל בשבת (וכן תשעה באב, סיום ג' השבועות, חל

55 אזה"ת נ"ך ח"ב ע' איצו.

56 והפירוש ד„מקדים רפואה” כאן הוא (לא באופן ש„לא אשים עליך” מלכתחילה, אלא באופן שמקדים האפשרות והנתינת-כח לרפא החולי.

בשבת) – י"ל שעיקר ההדגשה היא על ה"טוב" די"ז תמוז וד"בין המצרים"⁵⁷, שה"מיצר" הוא הכנה והקדמה (ובמילא ה"ה גם בכלל) לה"מרחב" האמיתי והשלם דגאולה האמיתית והשלימה, שלכן, התחלתם וסיומם ביום השבת שענינו גאולה.

ובסגון אחר קצת: בשבתות שבאמצע ג' השבועות (ברוב השנים) מודגש בעיקר שלילת הענין הבלתי רצוי ד"בין המצרים" – תיקון החורבן והגלות; ואילו בשבתות שבהתחלת וסיום ג' השבועות (כבקביעות שנה זו) מודגש בעיקר הענין הטוב ד"בין המצרים" – שלא נרגש החורבן והגלות, אלא ההכנה לגאולה.

ו. ויש לומר, שמעלת יום השבת שחל בו שבעה עשר בתמוז לגבי השבתות דבין המצרים שלאח"ו, מודגשת גם (ובאופן נעלה יותר) בפרשת בלק:

ובהקדמה – שהפרשיות שקורין בג' השבתות דבין המצרים (ש"המועדים של כל השנה . . . או תעניות וט' באב ככולן יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן"⁵⁸) הם מטות מסעי ודברים, ובשנים שמטות מסעי מחוברין, קורין גם פינחס בבין המצרים, משא"כ פרשת בלק שלעולם אינה בכלל "בין המצרים", כי גם כשקורין פרשת בלק בשבת שחל בו י"ז תמוז, נדחה התחלת "בין המצרים" ("צום הרביעי") ליום

(57) כ"א יום, וסימנך, אך טוב לישראל (תהלים עג, א), כ"א יום דשקדים טובים (ראה לקו"ת ס"פ קרח). וראה בארוכה סה"ש תש"נ ח"ב ע' 566-7.

(58) של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב (רצו, א).

ראשון שלאחרי השבת ששייך לפרשת פינחס.

ומזה מובן שיש חילוק בין אופן הגאולה שבפרשת פינחס ("פינחס זה אליהו") לאופן הגאולה שבפרשת בלק ("בפרשת בלעם . . . נבא בשני המשיחים") – שהגאולה שבפרשת פינחס, כיון ששייכת לבין המצרים, נרגש ומודגש בה בעיקר התיקון דהחורבן והגלות, משא"כ הגאולה שבפרשת בלק, כיון שהיחס שלה לבין המצרים הוא באופן שאינה שייכת כ"א למעלה מבין המצרים, נרגש ומודגש בה בעיקר (לא התיקון דהחורבן והגלות, אלא) מעלת ושליומות הגאולה כשלעצמה, גאולה בטהרתה (גם אם לפנ"ז אין מצב של חורבן וגלות?)⁵⁹

וענין זה מודגש גם באופן שהתורה העידה על ביאת המשיח בפרשת בלעם: כשהרמב"ם מבאר ש"התורה העידה עליו", מקדים תחילה "שנאמר" ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך וגו' אם יהי' נדחך בקצה השמים וגו' והביאך ה'", ואח"כ מוסיף "אף בפרשת בלעם נאמר ושם נבא בשני המשיחים". ומהחילוקים שביניהם⁶⁰ – שבפסוק "ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך וגו'"

(59) והחידוש בזה – שגם במצב של חורבן וגלות נרגשת גאולה בטהרתה, כמו לולי החורבן והגלות.

(60) נציבים ל, ג.

(61) נוסף על החילוק העיקרי שבפסוק "ושב ה' אלקיך גו'" מדובר אודות כללות ענין הגאולה, וע"י הקב"ה (מבלי להזכיר ע"ד המלך המשיח). משא"כ בפרשת בלעם שנתבארו פרטי עניני הגאולה ע"י שני המשיחים (וראה גם לקו"ש ח"א ע' 272. ועוד).

"לחיות עם הזמן" דימות המשיח, ע"י שהשכל נעשה ממולא וחדור בהבנה והשגה בעניני משיח וגאולה שבתורה, ומהשכל מתפשט וחדור גם ברגש הלב, ועד להנהגה בפועל במחשבה דיבור ומעשה באופן המתאים לזמן מיוחד זה, שעומדים על סף הגאולה, ומראים באצבע ש"הנה זה (המלך המשיח) בא".

י. ויש להוסיף בביאור הצורך והמעלה דלימוד התורה בעניני משיח וגאולה ובנין ביהמ"ק השלישי ככניסה להתחלת ימות המשיח – ובהקדמה:

אף שאמרו חז"ל⁶¹ ש"משיח בא בהיסח הדעת", אין זה בסתירה ח"ו למחשבה והתבוננות באופן של "דעת" ("שמקשר דעתו בקשר אמיץ וחזק מאד ויתקע מחשבתו בחוזק"⁶²) בעניני משיח וגאולה [ולכל לראש המחשבה וההתבוננות לידע ולהכיר שעומדים כבר בהכניסה לימות המשיח, "הנה זה בא", כיון שכבר כלו כל הקיצין, וכבר עשו תשובה, וסיימו כל עניני העבודה בשלימות, ככל פרטי הדברים האמורים לעיל (ס"ז-ח)] – כי, "היסח הדעת" פירושו "למעלה מן הדעת"⁶³, היינו, שלאחרי שענין זה חודר בדעתו (ע"י המחשבה וההתבוננות כו'), ה"ז נעשה אצלו באופן שב"היסח" (ולמעלה מן הדעת).

ובנוגע לפועל – למרות ה"שטורעם" שבדבר בתקופה האחרונה בשנה זו, תהא שנת נפלאות אראנו,

(93) סנהדרין צו, א.

(94) תניא ספ"ג.

(95) תניא אגה"ק (קה, ב).

לאחרי ראיית הנפלאות המעידות שזוהי ה"שנה שמלך המשיח נגלה בו", רואים שישנו קושי ("עס קומט אָן שווער") להתדיר ההכרה וההרגשה שעומדים על סף ימות המשיח ממש עד שיתחילו "לחיות" בעניני משיח וגאולה.

ומהטעמים לזה (נוסף על הגלות הפנימי כו') – כיון שחסר עדיין בהענין ד"אראנו נפלאות" כהלשון והסדר שבכתוב ("כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"):

הדיוק ד"אראנו נפלאות" הוא בשתיים: (א) "אראנו", דקאי על הקב"ה, היינו, שהקב"ה מראה בעצמו, ולא ע"י נביא וכיו"ב, (ב) ההתחלה היא באופן ד"אראנו", היינו, שהתרחשות ה"נפלאות" היא באופן שמלכתחילה מראה אותם הקב"ה (ולא באופן שתחילה מתרחשים "נפלאות", ואח"כ מראים אותם).

משא"כ כשהסדר הוא באופן ד"נפלאות אראנו" (כסימנה של השנה, תשנ"א, תהא שנת נפלאות אראנו), שמתרחשים מאורעות שהם בגדר של "נפלאות", ואח"כ צריכים להתחיל להסביר ולבאר ולעורר ע"ד ראיית הנפלאות, להתבונן ולראות בהם סימני הגאולה, ועוד ועיקר, שעדיין לא הי' ה"אראנו" ע"י הקב"ה בעצמו (שהקב"ה בעצמו מראה לכאור"א מישראל הנפלאות דהגאולה, שאו אין צורך בהסברים וביאורים להתדיר ההכרה וההרגשה ש"הנה זה בא") – קשה לפעול שיחדור בהכרה והרגש דהאדם.

והעצה לזה – ע"י לימוד התורה בעניני משיח וגאולה, כי, בכח התורה (חכמתו של הקב"ה שלמעלה מהעולם)

הגולה, ואח"כ אני הולך ואומר להם, א"ל הקב"ה ליחזקאל ובשביל שבני נתונים בגולה היא בנין ביתי בטל. גדול קרייתת בתורה כבנינה, לך אמור להם ויתעסקו לקרות צורת הבית בתורה, ובשכר קרייתת שיתעסקו לקרות בה אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית".

[וצריך עיון בנוגע להתחלת הלימוד בעניני בית הבחירה ב"ז בתמוז שחל בשבת – האם השבת דוחה את כללות הזמן דבין המצרים, והתחלת בין המצרים בקביעות כזו היא ביום ראשון, או שהשבת דוחה רק את הצום, והענינים הבלתי-רצויים דבין המצרים].⁸⁷

וע"פ האמור לעיל שבשנה זו במיוחד (נוסף על ההדגשה המיוחדת שבכללות דורנו זה) מודגש רק ה"טוב" ד"ז תמוז וד"בין המצרים", כיון שעומדים על סף הגאולה שבאה תיכף ומיד ממש, מובן, שלימוד הלכות בית הבחירה בשנה זו צריך להיות באופן אחר לגמרי:

לכל לראש – שהלימוד הוא לא מצד התגברות רגש האבילות וההשתדלות לתקן החסרון החורבן ביהמ"ק, אלא (גם לולי החורבן) מצד הכוסף

(87) ועד"ז בנוגע לתשעה באב שחל בשבת (אלא שאין זה נוגע למעשה בפועל בשנה זו, כיון שבודאי יבוא משיח צדקנו ותיכף ומיד, ויהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים, כי אם בנוגע לאופן ההנהגה בשנים שלפנ"ז) – האם רק הצום נדחה לעשירי באב, או שגם כללות הזמן דבין המצרים נדחה ונמשך גם בעשירי באב, ובמילא, צריך ללמוד הלכות בית הבחירה גם בעשירי באב (באופן המותר, כמובן, לאחר חצות היום, או להשלים במוצאי היום).

שבוה מודגש שהגאולה ע"י מלך המשיח היא לא רק בגלל ההכרח להוציא את בני מכל הגלויות, שנתוספו לאחרי היציאה ממצרים, אלא גם ובעיקר בתור הוספה ושלימות נעלית יותר מהיציאה ממצרים עד לאופן של "נפלאות" (גם אילו לא היו הגלויות שלאח"ז).

וע"ד מ"ש (בהמשך הפרשיות דבין המצרים), "אלה מסעי (לשון רבים) בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים"⁸⁸ – שהיציאה מארץ מצרים היא לא רק יציאה ונסיעה ראשונה שנסעו מרעמסס לסוכות, אלא גם כל פרטי המסעות במדבר העמים, עד לירדן ירחו, שרומז על הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, דמורח (ירחו) ודאין⁸⁹, הם חלק מיציאת מצרים בתכלית השלימות⁹⁰ – שבוה מודגש מעלת ושלימות הגאולה כשלעצמה (גם לולי הצורך בתיקון החורבן והגלות).

ו. ובכהנ"ל נוסף עילוי מיוחד (גם לגבי שאר השנים שבהם חל י"ז תמוז בשבת פרשת בלק) בדורנו זה:

ובהקדמה – שכשם שנתבאר לעיל שבשנים שבהם חל י"ז תמוז ביום השבת מודגש בעיקר ה"טוב" שבי"ז תמוז ובג' השבועות, שלא נרגש החורבן והגלות אלא ההכנה לגאולה, מצד הדגשת ענין הגאולה ביום השבת, כן הוא גם בכללות הדורות, שכלל שהולכים ומתקרבים יותר לגאולה האמיתית והשלימה, פוחת והולך הרגש החורבן והגלות שבימים אלה, ומוסיף

מודגש בעיקר הגאולה מן הגלות, ואילו בפרשת בלעם מודגש מעלת ושלימות הגאולה כשלעצמה⁹¹, מלכות דוד (משיח הראשון), ושלימותה במלכות משיח האחרון שעומד מבניו (גם ללא גלות), שהרי בנבואת בלעם לא נזכר ע"ד מעמד ומצב של גלות, אלא אדרבה, מעמד ומצב של חירות ועד לשלטון על כל העמים – "הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב"⁹², "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עד יאכל טרף גו"⁹³, "וירם מאגג מלכו ותנשא מלכותו"⁹⁴, ועד ל"אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישאל וגו'", ש"נבא בשני המשיחים" – שהולך ומוסיף במעלתם ושבתם של ישראל בעילוי אחר עילוי.

ועפ"ז יש לבאר ולהמתיק הטעם להדגשת היציאה ממצרים ("א-ל מוציאם ממצרים"⁹⁵), "א-ל מוציאם ממצרים"⁹⁶ בפרשת ש"נבא בשני המשיחים" – ע"ד מ"ש⁹⁷, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"⁹⁸ –

(62) ועפ"ז יש לבאר הטעם שהרמב"ם מקדים הפסוק "ושב ה' אלקיך את שבותך גו" שבפרשת נצבים להפסוק שבפרשת בלעם שלפנ"ו – להדגיש סדר הגאולה מן הקל אל הכבד: לכל לראש – גאולה מן הגלות, ולאח"ז – מעלת ושלימות הגאולה כשלעצמה.

(63) כג, ט.

(64) שם, כד.

(65) כד, ז.

(66) כג, כב.

(67) כד, ח.

(68) מיכה ז, טו.

(69) ראה בעה"ט פרשתנו כד, ח: "אמר זה ב"פ לומר כשם שהוציאם ממצרים כן יוציאם לעל"ל".

(70) ר"פ מסעי.

(71) סנהדרין צג, ב.

(72) ראה לקו"ת ר"פ מסעי. ובכ"מ.

והולך הרגש ההכנה לגאולה, ה"טוב" שבי"ז תמוז ובג' השבועות. ובלשון הגמרא בביאור הטעם ש"קרי להו צום וקרי להו ששון ושמחה", בזמן שיש שלום יהיו לששון ולשמחה, יש גזרת המלכות צום, אין גזירת המלכות ואין שלום רצו מתענין רצו אין מתענין", היינו, שכאשר נחלש תוקף הגלות, "אין גזרת המלכות", נחלש תוקף ה"צום" (כ"א, רצו אין מתענין"), ומתקרבים יותר לזמן ש"יהיו לששון ולשמחה".

וענין זה מודגש במיוחד בהחידוש שבדרונו זה⁷³: במשך כל הדורות שלפנ"ז (מאז המאורעות הבלתי־רצויים די"ז תמוז שמהם נשתלשו גם המאורעות דתשעה באב) ה' חודש תמוז קשור עם ענינים דהיפך השמחה, חורבן וגלות, ואילו בדרונו זה נתגלה בחודש תמוז ענין של (שמחה וגאולה – גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו ב"י־י"ג תמוז) (שעלייתם ושלמותם באופן ד"ויכולו"⁷⁴ נעשית ביום השבת י"ז תמוז), וכדברי בעל השמחה והגאולה במכתבו הידוע⁷⁵ ש"לא אותי בלבד גאל הקב"ה ב"י"ב תמוז, כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הק', שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה", גאולה דכל בני, הקשורה גם עם הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו

ובכל זה ניתוסף עוד יותר ע"י שלימות העבודה דהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה בחצי כדור התחתון (כתוצאה מהגאולה די"ב־י"ג תמוז) במשך יובל שנים, אשר, אם בהתחלת תקופה זו יצא כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בהכרזה "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", והעיד שכבר סיימו כל עניני העבודה, וצריכים רק "לצחצח הכפתורים", ויתירה מזה, שכבר סיימו גם "צחצוח הכפתורים", וצריכים רק לעמוד הכן (עמדו הכן כולכם) לקבל פני משיח צדקנו, הרי בסיומה של תקופה זו, בודאי ובודאי ללא כל ספק וספק ספיקא שכבר הגיע זמן הגאולה, ובלשון חז"ל⁷⁶ "כלו כל הקיצין" וגם ענין

76 פרשי מגילה יז, ב.

77 אגה"ק דהעש"ט – כש"ט בתחלתו.

78 סנהדרין צז, ב.

התשובה (כהמשך המאמר "ואין הדבר תלוי אלא בתשובה") ה' כבר בשלימות, כולל גם השלימות ד"משיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא"⁷⁹, מצד ניצוץ משיח שבכאו"א מישראל⁸⁰

– הרי כיון שנמצאים בסמיכות ממש לגאולה האמיתית והשלימה, נרגש ומודגש ביותר וביותר ה"טוב" די"ז תמוז וד"בין המצרים", שע"י באים להעילוי והשלימות דגאולה האמיתית והשלימה⁸¹.

ה. וחידוש נוסף בדרונו זה גופא – בשנה זו:

נוסף לכך שנמצאים בסמיכות ממש לגאולה האמיתית והשלימה, הרי, שנה זו היא "תהא) שנת נפלאות אראנו" (כהר"ת דמנין השנה שנתפשט בתפוצות ישראל), השנה שבה יקויים היעוד "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", וכבר ראו בפועל "נפלאות" המעידים שזוהי ה"שנה שמלך המשיח נגלה בו", ועד ל"שעה שמלך המשיח בא. . והוא משמיע להם לישראל ענוים הגיע זמן גאולתם" (כדברי הילקוט

79 ראה חז"ל קנג, ב. לקו"ת דרושי שמע"צ צב, ב. ובכ"מ.

80 שהרי הפסוק "דרך כוכב מיעקב" (שבפרשתנו כד, יז) שקאי על מלך המשיח (ירושלמי תענית פ"ד ה"ד), קאי גם על כאו"א מישראל, שנקרא בשם "כוכב" (ירושלמי מע"ש ספ"ד), והתיווך בזה – ע"פ הידוע (מאור עינים פינתס כה, יב) שבכאו"א מישראל יש ניצוץ מנשמת משיח.

81 ויש לומר, שענין זה מודגש במיוחד בשנים האחרונות שבטלה "גזירת המלכות" שהיתה במדינה היא בנוגע להפצת היהדות והמעיינות חוצה, ע"ד ובדוגמת דברי הגמרא "אין גזירת המלכות. . רצו אין מתענין", כנ"ל בפנים.

ט. ומזה מובן שבימי בין המצרים דשנה זו צריך להיות "שטורעם" מיוחד ביתר שאת וביתר עוז בכל הקשור ללימוד עניני גאולה ומשיח ובנין ביהמ"ק השלישי:

ידוע ומפורסם בתפוצות ישראל מכו"כ שנים ע"ד המנהג שבימי בין המצרים מוסיפים בלימוד התורה בעניני בית הבחירה⁸⁴, על יסוד דברי המדרש⁸⁵ "בא וראה כשהקב"ה מראה ליתזקאל את צורת הבית מה הוא אומר, הגד את בית ישראל את הבית ויכלמו מעונותיהם ומדדו את תכנית⁸⁶, אמר יתזקאל לפני הקב"ה, רבש"ע, עד עכשיו אנו נתונים בגולה בארץ שונאינו ואתה אומר לי לילך ולהודיע לישראל צורת הבית. . וכי יכולין הן לעשות, הניח להם עד שיעלו מן

82 ישעי' רמז תצט.

83 שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ.

84 ראה לקו"ש ח"ח ע' 420. ועוד.

85 תנחומא צו יד.

86 יתזקאל מג, יו"ד.